

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura**¡VIVA CATALUÑA ESPAÑOLA!
Historia de la extrema derecha
en la Barcelona republicana**de **José Fernando Mota Muñoz**
Editorial: **PUV Universitat de València**
València, 2020 | Pàgines 460

Es tracta d'una investigació exhaustiva, tant per l'aprofitament de les fonts com pel rigor de l'exposició, sobre els agents, els grups i els moviments de les organitzacions d'extrema dreta

que van estar actius en l'àrea de Barcelona a partir del colp d'Estat de setembre de 1923 del general Miguel Primo de Rivera, capità general de Catalunya, en connivència amb sectors del catalanisme conservador, esglaiats per l'expansió i la força de l'anarcosindicalisme obrer. Una radiografia transparent del caldo de cultiu reaccionari en què convivia monàrquics, falangistes, jutges, militars i policies.

L'estudi consta de quatre parts. En la primera (Orígenes) s'exposen els antecedents de l'activitat facciosa durant la dictadura de Primo i el període de transició a la República. En la segona (Reconstrucción) l'autor analitza l'impacte que la proclamació de la Segona República va causar en eixos grups i el paper de Falange Española. En la tercera (Oportunidad) s'indica l'ocasió desaprovechada pels feixistes catalans quan el govern de l'Estat va suspendre en 1934 l'autonomia de Catalunya. I en l'última (Fracaso) s'analitza la pèrdua d'oportunitat que van tindre el 18 de juliol de 1936 i l'activisme clandestí que van mantindre fins a 1939. **JP**

MIGUEL DELIBES DE CERCAde **Ramón García Domínguez**
Editorial: **Destino**

Miguel Delibes de cerca exigeix, al meu entendre, a (i de) uns lectors que ja coneguen la prolífica obra del novel·lista valisoletà, un d'aquells escriptors que van viure la guerra civil espanyola durant una joventut més inconscient del que puga semblar i que, segons una encertada definició de Francisco Umbral, «primer van desertar de la victòria i després, cap endarrere, van desertar de la guerra mateixa». El detall és que van desertar de l'un i de l'un altre en plena postguerra civil, quan aqueixes desercions no podien ser de cap manera una posa sinó una decisió tan lúcida com temerària.

El biògraf aboca en aquest valuós volum el seu profund coneixement de la vida i l'obra —narrativa i periodística entorn d'El Norte de Castilla— proveït a més de la seua amistat íntima i quotidiana, construïda amb passejos, converses en la curta distància pels racons de Valladolid. I aquest és, tal vegada, l'aspecte de major interès d'una obra ja de per si interessant: mostrar-nos a un Miguel Delibes Setién en el seu dia a dia, al llarg del que l'autor denomina tres «vides successives» entorn de tres dates que organitzen, divideixen i donen raó de ser a la seua discórrer pels dies i els llibres: 1947 com a any iniciàtic i prehistòric, en el qual Delibes es dona a conèixer en guanyar el premi Nadal que va funcionar com a recolzament a una carrera literària més plena de

Barcelona, 2020
Pàgines 879
Biografia

dubtes, talent i pors que de certes; l'any 1974, el de la defunció d'Ángeles, l'esposa i «millor meitat» del novel·lista, com deia ell mateix; i 1990, finalment, com la data en el qual l'escriptor aconseguí les seues últimes metes, tant personals com literàries.

García Domínguez ressalta a més l'estretíssima i profunda connexió entre Delibes i Castilla, «una Castilla que va fer Espanya i a la qual Espanya va desfer», una relació personal i completament allunyada de divagacions espiritualistes nascudes de la pobresa. I d'altra banda, l'autor desenvolupa la interessant relació del periodisme i la novel·la en l'obra de l'escriptor, algú que va considerar el primer com una escola, un esborrany del segon, algú que parlava en les seues novel·les de tot allò del que no podia ser dit en la premsa del moment i revela finalment de manera argumentada i solvent el màxim valor d'una obra narrativa que en el seu moment va ser vista com a exemple d'una espècie de cripto-realisme màgic: el llenguatge d'uns personatges sempre perdedors, allò que els converteix en éssers creïbles i commovedors. Un llibre imprescindible per a llegir i rellegir a Delibes, per a entendre a aquell senyor que escrivia i caçava, i que va voler ser fidel a les seues arrels i a la seua terra. Magnífica celebració del centenari del naixement d'un escriptor desdenyat—que no derrotat—que va representar amb aplom i tossudesia una arriscada oposició moral davant el franquisme en temps del mateix Franco. **JMSR**

BORRIANA I LA SEUA MARFotografies de **Joan Antoni Vicent**
Text de **Joan Garí**
Editorial: **Agrupació Borrianenca de Cultura**
Borriana, 2020 | Pàgines 185
Àlbum

El present llibre és un testimoni gràfic de la Borriana actual i, per tant, requereix que el receptor siga més espectador que lector. Dividit en dos parts, en la

primera els autors han seleccionat 161 fotografies en què han deixat constància visual de totes les cares que conformen el poliedre de la població: el centre històric, les esglésies, el mercat, el centre de cultura, el Museu de la Taronja, les entitats socials, el esports, els centres educatius, les torres, ermites i alqueries del terme, i les festes. La segona part comprén 89 fotografies de la zona marítima, realitzades per Joan Antoni Vicent: el port, la platja, el mercat dominical, la nocturnitat, els xalets, la Serratella, el Grau i el Clot, les festes —i també les de Santa Bàrbara.

Per la seua condició d'àlbum, els 250 documents fotogràfics són tan explícits que no han requerit més text que l'imprescindible per a presentar el projecte, situar els capítols i subtitular concisament les imatges en blanc i negre, que són d'una plasticitat expressiva eloqüent. El llibre forma part del conjunt d'aportacions que conformen la història gràfica de Borriana i, sense dubte, ocuparà un lloc d'honor en les biblioteques dels borrianencs. **JP**

destaquem...**La descomposició d'una vida
que va ser i ja no existeix**

«La memòria, quan no pot recordar, deforma», escriu **Natalia García Freire** en la seua novel·la *Nuestra piel muerta* (**La Navaja Suiza**). Aquesta sentència és, sota la meua lectura, l'essència de tota la història que ens narra Lucas, el seu protagonista, doncs, com sabem, tota vida és memòria i també oblit, i existeix en aquest joc, en aquesta fricció, una cosa sorprenent: la ficció.

Tot record és ficció i tot record se serveix irremeiablement del llenguatge. Quan rememorem temperatures i olors, textures i matisos, ho fem en realitat a través de les paraules —ja siguin orals o escrites—. Així es construeix aquesta memòria nostra que modelem per conveniència, i així és com Lucas (re)construeix aquest univers llunyà de la seua infància quan intenta tornar a ella emprenent aquest viatge de tornada a la llar, com fill pròdig. No obstant això, aquest viatge, que és físic però sobretot és espiritual, guarda sorpreses una miqueta desagradables, ja que no sap, o no vol reconèixer, que ja res és el que fora llavors.

D'aquí ve que assistim a una espècie de soliloqui o monòleg interior en el qual el jove recrimina al pare, enyora a la mare i evoca una vida que es va esfumar com una veu freda ho fa a l'hivern.

A mesura que ens endinsem en les pàgines d'aquesta primera —i ja els avanço que excel·lent— novel·la de l'escriptora equatoriana, assistim a una extracció o desenterrament de records ingrats, de sospirs i insignificàncies, de pors, per a submergir-nos en un altre món o submón al qual acudeix Lucas per a buscar refugi: el dels insectes. Que els principals responsables de la descomposició de totes les restes orgàniques que cauen a terra siguin protagonistes convidats en aquesta història no és fútil, perquè són ells, i la seua manera de vida i les seues funcions, els que personifiquen l'esfondrament d'aquest altre món «real» en el qual observem a un Lucas totalment desconcertat i espantadís, a la mercè d'uns desconeguts que un bon dia

es van apropiat de la seua casa i tot el concernent a aquesta propietat, incloses les dones que el van cuidar i van criar quan era nen. Assistim, per tant, al relat d'una injustícia, l'evidència que tot en aquesta vida ens pot ser arrabassat sense previ avís i sense el nostre consentiment, aconseguint d'aquesta manera que tot quant vam creure era ferm pot trontollar-se i esquarterar-se. Així, els fonaments que Lucas pensava que eren sòlids —la seua família i la seua llar— es dilueixen davant la seua mirada submissa i és per això que únicament li queda el risc de viure amb aquestes pors als quals un s'acostuma —per més que l'autora assegurí que no hi ha res més inútil—, perquè no li queda res d'aquesta vida en la qual ell creu que va ser feliç quan potser no ho era tant.

Foscor i podridura, sacrifici i renúncia, alienació, malaltia i mort... Natalia García Freire aconsegueix una escriptura que taca, que t'esquitxa de fang i suor, també d'algunes llàgrimes. És una literatura que t'impregna i és això, precisament, el que la fa memorable. Un grandíssim debut per a una autora a la qual li auguro una sòlida trajectòria literària. Un ja vol més. **≡**

Eric Gras

NUESTRA PIEL MUERTAde **Natalia García Freire**
Editorial: **La Navaja Suiza**
Madrid, 2019
Pàgines 156
Narrativa